

Baka, väva, byka, snickra

I museets samlingar finns mängder av föremål som berättar om livet på Lidingös gårdar förr, när nästan allt tillverkades i hemmet. Nu har vi till vårens utställning plockat fram en del föremål ur förrådet, som kan belysa några av sysslorna under denna tid. Vi har låtit föremålen bestämma inriktningen så utställningen är därför inte heltäckande men vi hoppas att den ska visa vilka arbetsuppgifter kvinnor och män hade utöver basnäringen med jordbruket och boskapsskötseln. De flesta av föremålen är inte äldre än från förra sekelskiftet, men de speglar en långt äldre tradition. Så kom och titta och minns... ■

Föremålsutställningen öppnar 24 feb kl. 13.

Karin har ordet

Köldsmocka, snökanon, snökaos, arktisk kyla, snösmocka, snöröjning, vargavinter (i dubbel bemärkelse). Ja, det är det vi har matats med de senaste månaderna och det har verkligen varit ett tufft väder några månader. Men "Om vi ingen vinter hade skulle inte våren vara så angenäm". Nu, i mitten av februari har vi cirka tre timmar mer dagsljus än när det var som mörkast i december och vi ser fram emot en lång och fin vår. I min familj säger vi att våren kommer när Vasaloppet är åkt och det är ju bara några veckor dit nu så håll ut. Kan avslöja att gurkfrön är inhandlade inför sommarens gurkodling, vi får väl se om jag kan slå förra årets rekordskörd på 179 gurkor.

Under vecka 4 hade vi Pop Up museum i gamla HM lokalen i centrum, läs mer om det på sidan 2. Det var en mycket trevlig vecka där vi verkligen fick chansen att träffa både medlemmar och blivande medlemmar och ta del av berättelser från ön. Det finns otroligt mycket kunskap där ute och det vill vi ta tillvara. Jag hoppas att många nu hittar till vårt fina museum och att vi får se er där framöver. ■

Karin Mörk, ordförande

När blev de nyinflyttade verkligen lidingöbor?

Lidingö stads första 25 år, 1926–1950, blev dramatiska på många sätt. En landsomfattande svindelaffär knäckte sju sparbanker men gjorde staden till en stor markägare. Lågkonjunkturen på 1930-talet fick Lidingös befolkning att krympa men med Torsviksplatån, Lidingös Manhattan, vände trenden och befolkningen fördubblades. Under beredskapsåren knäcktes tyskarnas radiokod ute på Elfviks gård och spioner avslöjades och lagfördes.

Men frågan är om Lidingö under denna tid lyckades etablera sig som

en stad med ett eget liv och om de som bodde här uppfattade sig som "lidingöbor".

Om allt detta, och mycket mer, går det att läsa i boken "En stad som lever sitt eget liv", nyss utkommen och till salu i museibutiken (250 kr, medlemmar 200 kr). Författare är Hembygdsföreningens Lena Norberg och boken är en fortsättning på "Lidingö upptäcktes som bekant år 1905".

På skottdagen, den 29 februari, presenteras boken på Stadsbiblioteket kl. 18.00. Välkomna! ■

FOTO: KATARINA PALMSTIERNNA

Kafferepet är tillbaka

Det traditionella kafferepet på Lidingö Museum genomfördes den 13 december, efter att ha haft ett uppehåll på ett par år. Allt var som vanligt hembakat av de duktiga bagerskorna på bilden och alla som deltog var lyriska. På kafferepet serverades bland annat Kolasnittar, Jitterbuggare, Nötkakor, Mandelmusslor och självklart Saffranskrans. Nästa kafferep planeras till våren! ■

Elisabeth Bohlin, Birgitta Malmstedt, Anna Poring, Katarina Palmstierna, Kerstin Larsen och Karin Mörk har dukat upp stora kaffebordet.

Julgransplundring

Tjugondag Knut dansades julen ut på Lidingö museum. Efter några års uppehåll har till många glädje den traditionella julgransplundringen återuppstått. Till sång och musik av Ewa Stivert och Hasse Lind dansade ett trettiotal barn och lika många äldre kring granen som sedan plundrades och under glada tillrop kastades ut. Där bjöds på uppskattade lekar, inspirerande sagostund och fiskdamm, kaffe, saft och godis. Sagotomten Siv Bergius läste berättelser och den mysige lidingötomten Nisse Wadströmer vandrade runt och spred trivsel ... ■

FOTO: LARS JOHANSSON

Vi poppade upp i Lidingö Centrum

Det är inte långt från Lidingö Centrum till Lidingö Museum men ibland har centrubesökare lite svårt att hitta till oss. Därför tog Hembygdsföreningen med entusiasm emot erbjudande från Centrumföreningen att från 22 till 27 februari ha ett pop up-museum i gamla HM-lokalerna. Och det blev en succé! 560 personer besökte oss för att titta på miniatyrbilder med gamla lidingömiljöer, köpa böcker, glas och hantverksprodukter – och nästan 30 blev medlemmar vilket innebär att föreningen nu har mer än 1 700 medlemmar.

Alla som bemannat utställningen kan vittna om roliga samtal där våra besökare och vi suckat nostalgiskt över minnen av godis hos Betsy Sandberg, kakor på Princess och tunna revbensspjäll hos Simon Ejheden. ■

Lena Norberg

Hembygdsföreningens runstensfadder Gunnel Hanngren vid den renoverade runstenen.

Lidingös enda runsten står vid Dalängen och är nu renoverad med runorna väl synliga. Stenen, som tyvärr endast är halv, hittades vid odling i mitten av 1800-talet nära Kalvhagsvägen. Under åren har man, utan framgång, letat efter stenens andra halva. Efter några flyttar inom Sticklinge gårds ägor fick stenen på 1940-talet sin nuvarande placering, i ett litet grönområde i vinkeln mellan Norra Kungsvägen och Lejonvägen, strax intill busshållplats Dalängen. Den fragmentariska texten (stenen saknar övre delen) lyder: "Käre och Ingjald och ...efter Björn sin fader. Gud hjälpe..." En kulturavvskylt på platsen berättar om stenens historia.

För runintresserade finns också en fast runhäll vid Askrikevägen, intill ett av öns största gravfält, Kvarnbacken. Runristningen upptäcktes så sent som på 1980-talet, genom att barn åkt kana på berghällen så att gammal mossa försvann och skriften blev synlig. Runorna, som är väl synliga från vägen, berättar: "Åsmund ristade runorna efter Sten sin farfader och Sibbes fader och Gerbjörns och Ulvs. Här ett mäktigt minnesmärke efter en god man." Sannolikt ristade Åsmund sina runor i mitten av 1000-talet. Också här finns en skylt. ■

Margareta Borgelin

FOTO: SIV BERGIUS

LIDINGÖPROFIL Göran Brunius

En känd lidingöprofil var konstnären och lidingöbon Göran Brunius (1911–2005). Han växte upp på Villa Backen i Lidingö Villastad, son till journalisterna August och Célie Brunius, bekanta lidingöprofiler också de. Han målade gärna porträtt, landskap och marinmotiv. Särskilt fåglar intresserade honom och för Naturhistoriska riksmuseet har han utfört en serie fågelbilder. Många av hans böcker handlar också om fåglar men han har också skrivit om lidingömiljöer, t.ex. "Eken i Sticklinge". Här berättar han om sitt 1920-tal i Lidingö Villastad.

Alla kände inte varandra i byn, men man kände till de flesta. Herrar och damer uppträdde som tiden fordrade, elegant och medvetet. Herr von Brömsen sprang alltid i uppforsbackar och djupandades sedan. Jägmästare Lundberg var alltid klädd i knickerbockers och jägarhatt med fasanfjädrar. Ridläraren Assar Lindeblad gick i ridstövlar med ridspö i handen. När han steg in i den bruna spårvagnen nr 20 utropade han: Gomorron, alla lika pigga och glada som vanligt – ingen rörde en min i de högtidliga ansiktena. Spårvagnarna hade konduktör med väska och tång och tog upp avgiften. En hette Frid och var en snäll man. Hans motsats var konduktör Dyvik. Han var som en extra polis och höll ordning på alla. Han kände till alla lidingöbor och visste allt om dem ...

Järnhandeln som existerar än idag var en av oss gossar uppskattad institution Där sålde järnhandlare Hedberg knallpulver, handpistoler med knallkorkar, ollonpistoler, kaliumklorat och svavel och andra farliga saker. Vi gjorde kanoner av gamla rörstumpar som murades igen baktill med cement och fästes mellan stora stenar. Vi tog betäckning och smällen ekade.

Jag hade en kamrat som hette Lasse Dahlqvist, senare berömd sångare och visdiktare. En gång kom den då unge Evert Taube på middag hos Dahlqvists. Vi småpojkar hade övat in sången om "flickan i Havanna" och vi sjöng den i kör. Men Evert avbröt oss, sägande att den var alldeles för oanständig för barn. Det hade vi nog inte förstätt. ■

Saxat ur Lidingöposten oktober 1990.

Poddtips!

FOTO: HANS O JANSSON

Villa Söderås som vi minns den.

Svenska Dagbladet släppte nyligen en podd om alla turer kring Villa Söderås. Journalisten bakom podden, Lars Berge, lyckades efter mycket letande få tag på Söderås nye ägare, Johan Lundberg. Varför köpte han den vackra fastigheten som så många Lidingöbor haft som utflyktsmål eller varit det ställe där vi firat bröllop eller hållit minnesstunder? Hur länge kommer den att stå tom och vad är Söderås tänkt att användas till?

Spekulationerna har varit många och Johan Lundberg är inte särskilt meddelssam men podden är värd att lyssna på. Första avsnittet är gratis och finns där poddar finns.

Svenska Dagbladets prenumeranter har tillgång till övriga tre avsnitt. ■

Kallelse till årsmöte

Medlemmar i Lidingö Hembygdsförening kallas till ordinarie föreningsstämma (årsmöte).

Tid: Tisdag 19 mars, kl. 19.00

Plats: Föreningsgården i Larsberg

Från kl. 18.00 bjuder föreningen på mingel med lite förtäring. Årsmötet inleds med ett samtal med den legendariske programledaren Ingvar Storm, känd från radioprogrammen "På minuten" och "Spanarna".

Årsredovisning och dagordning kommer att finnas tillgängliga på hemsidan i god tid före mötet och kommer även att finnas i pappersform i samband med mötet. Motioner till årsmötet ska enligt stadgarna lämnas senast 1 februari men eftersom Hembygdsnytt kommer ut i mitten av februari kan motioner lämnas till kansliet senast 20 februari. ■

Kom och handarbeta med oss!

Hantverksgruppen vill gärna ha fler trevliga medlemmar.

Hantverksgruppen är en arbetsgrupp som träffas på museet varje onsdagsförmiddag. Vi syr, stickar, virkar, pratar och fikar tillsammans mellan kl. 9:30–11:30. Alstren vi tillverkar säljs i

museibutiken. Är du också intresserad av hantverk kanske du vill vara med i vår trevliga grupp. Välkommen! ■

Eva Häger

Konstrundan

Under Lidingökonstnärernas konstrunda 26–28 april kommer Tomas Vestlund, Lena Lindqvist, Per Lindqvist och Elisabeth Megner att visa sina konstverk i museet. Öppet kl. 11–17.

Kalendarium

Lör.	24 feb	13.00	Lidingö Museum, Invigning, "Baka, väva, byka snickra"
Tors.	29 feb	18.00	Stadsbiblioteket, "En stad som lever sitt eget liv", Lena Norberg
Lör.	9 mars	15.00	Lidingö Museum, "Kära Lidingöbor", Mattias Enn*
Sön.	10 mars	15.00	Lidingö Museum, "Kära Lidingöbor", Mattias Enn*
Tis.	19 mars	19.00	Föreningsgården, Larsberg, Årsmöte
Lör.	23 mars	15.00	Lidingö Museum, "Ett sekel av revyer", Mattias Enn*
Sön.	24 mars	15.00	Lidingö Museum, "Ett sekel av revyer", Mattias Enn*
Fre. Sön.	26 april- 28 april	11-17	Lidingö Museum, Konstrundan
Lör.	20 april	15.00	Lidingö Museum, Svenska Amerika Linien", Mattias Enn*
Sön.	21 april	15.00	Lidingö Museum, Svenska Amerika Linien", Mattias Enn*

* Föranmälan till kansliet. Mattias Enns program: 300 kr.

Vårprogram med Mattias Enn

Skepp, ohoj! Redarfamiljen Broströms öden, äventyr och ståtliga fartyg M/S Stockholm, M/S Kungsholm och M/S Gripsholm. En flytande epok på Atlanten från Göteborg till New York med sång och musik av Evert Taube, Lasse Dahlquist, Karl Gerhard och Cole Porter. Mattias Enn sjunger och berättar.

Dessutom kommer det populära programmet om berömda Lidingöbor som Anita Lindblom, Monica Zetterlund, Povel Ramel, Beppe Wolgers m.fl. tillbaka, samt på begäran: 100 år av svenska revyer från Rolf till Ramel med kupletter, anekdoter och nöjeshistoria. ■

Du vet väl om...

...att följande företag stödjer oss genom att ge rabatt till dig mot uppvisande av medlemskort:

AKVATINTAB
RAMVERKET & Co

BEIJER
BYGGMATERIAL

BOLIST | **LIDINGÖ JÄRN & FÄRGHANDEL**

Betsy Sandberg
Choklad & Glass

SARACECILIA

HembygdsNytt nr 1/2024

Ansvarig utgivare: Karin Mörk

Redaktion: Carl-Henrik Ankarberg, Siv Bergius, Margareta Borgelin, Lena Norberg, Susann Thorngren.

Layout: Owe Ericsson, Seforma

Tryck: Stockholms Lito Grafiska

Öppet:

Museet: tis, tors, lör, sönd kl. 12.00-15.00

Kansliet: tis och tors kl. 09.30-15.30

Lejonvägen 26a, mittemot Lidingö centrum

Tel: 08-765 75 67

E-post: info@lidingohembygd.se

Medlemsavgift: 250,-,

familj 375,-

BG: 5802-2187

Swish: 123 181 45 65

www.lidingohembygd.se

